

Stavanger kommune
Bymiljø- og utbygging
postmottak.bmu@stavanger.kommune.no

Stavanger, 8. februar 2021

Dette brevet sendes fra: Frivillige organisasjoner med i styret i Forum for natur og friluftsliv (FNF) Rogaland - Stavanger Turistforening, Haugesund Turistforening, Norges speiderforbund Vesterlen krets, Rogaland KFUK-KFUM speidere, NJFF Rogaland, Norsk Ornitologisk Forening avd. Rogaland og Naturvernforbundet i Rogaland.

FNF er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjoner på fylkesnivå. I Rogaland representerer forumet ca. 60 000 medlemskap. FNF Rogaland har også et faglig råd i Stavanger og et utvalg på Haugalandet.

Høringsuttalelse til temaplan for klima og miljø i landbruket 2020 - 2030

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Rogaland takker for muligheten til å gi innspill til temaplanen. Nye Stavanger kommune er blitt en stor landbrukskommune og er med på å bestemme utviklingen regionalt. FNF Rogaland representerer brede miljø- og friluftslivsinteresser i hele fylket, ikke minst i Stavangerregionen. Utkastet til planen er grundig og dekker mange kryssende og viktige tema. Vi oppfordrer kommunen til å beholde *alle* og gjerne adressere noen av dem grundigere, enten i planen eller som et tiltak til oppfølging.

Vi merker oss at jordvernet står sterkt, men er bekymret for at andre arealendringer i kulturlandskapet vil kunne få en negativ konsekvens for naturmangfold og friluftsliv. FNF Rogaland er derfor opptatt av klarere grenser mellom utbygde områder og landbruk og natur- og friluftslivsområder, eksempelvis ved bruk av markagrenser i arealplanleggingen. Tett dialog og gode avtaler med grunneiere er avgjørende.

Vi har flere innspill som følger:

Utfordringer

Utfordringene er godt beskrevet, men vi savner at disse kommer tydelig fram i handlingsplanen. Vi foreslår et punkt etter *Indikatorer*, for hvert delmål og liste med tiltak, som adresserer *barrierene*. Hvilke barrierer vil hindre måloppnåelse dersom disse ikke også adresseres?

I planen nevnes noen slike utfordringer, som f.eks. manglende virkemidler i lovverk. Et eksempel som vil kunne ha stor innvirkning er ny gjødselsvareforskrift. Et utkast har vært klar i flere år mens mange forhold tilsier at en ny forskrift må på plass snarest. Det vil gi forutsigbarhet for landbruket som næringsvirksomhet, vil kunne bidra til å oppnå mål om pålagt minst god økologisk tilstand i vannforekomster (f.eks. Hålandsvannet m.fl.) og vil kunne styrke klimagasslagring, for å nevne noen. Konsekvenser av at en ny forskrift ikke er på plass må komme tydelig fram. Mange flere slike barrierer bør tydeliggjøres.

Naturmangfold

Innledningen kan gjerne styrkes med å relatere utviklingen i resten av verden til regionale og lokale forhold. Hva er situasjonen her nå?

I Miljødirektoratets nyeste Naturindeks for biologisk mangfold, der 1 representerer fungerende og frisk natur og 0 betyr ødelagt natur, får Norge et snitt på 0,49. Det betyr at de fleste økosystemene er hardt presset og at naturen ikke er ved god helse. Selv om Norge sluttet seg til FNs konvensjon om biologisk mangfold allerede i 2011, har flere av våre økosystemer hatt en negativ utvikling siden da. Det er nå godt kjent at arealendring og nedbygging sammen med klimaendringer er den største trusselen.

Utviklingen i Norge viser at 24 % av de truede artene på Norsk rødliste for arter i 2015 er knyttet til kulturlandskap og åpent lavland. 565 arter som er oppført som trua på Norsk rødliste 2015 har kulturlandskapet som sitt hovedhabitat. Norsk Ornitologisk Forening Rogalandsavdeling påpeker at fugler er viktige indikatorer for miljøtilstanden i kulturlandskapet. Det er godt dokumentert at bestandene av en rekke fuglearter tilknyttet kultur- og jordbrukslandskapet har gått kraftig tilbake, og at intensivt jordbruksdrift regnes som en viktig årsak til dette. Arter som åkerrikse, svarthalespove, vipe, storspove, sanglerke, stær og gulspurv er tilknyttet kulturlandskapet, og står på den norske rødlista for 2015.

Dette er arter som er kritisk og sterkt utryddingstruet.

Et tema vi mener bør løftes tydeligere fram, er bevaringsrettede virkemidler for flere truede fuglearter slik som utsatt slått, utsatt eller mindre gjødsling, bevaring av kantsoner, heving av grunnvannsnivå, mosaikk-jordbruk og endret slåttmønster. Miljøvennlig gjødselhåndtering, bevaring av våtmarksområder, gjenetablering av kantsoner mot vassdrag, og gårdsfyllinger/avfallshåndtering er tema som med fordel kan fremheves bedre i temaplanen. Natur- og friluftslivsorganisasjonene bidrar gjerne med kunnskap om tiltak som er best for spesifikke arter. F.eks. er riktig beplantning av kantsoner viktig for fugl, fisk mm.

Forhold til andre planer

Forholdet til det som skal bli Grønn plan beskrives godt og Regionalplan Jæren er nevnt, men, vi savner koblinger til andre viktige planer som berører landbruket. Høsten 2020 ble Regionalplan for klimatilpasning vedtatt. I 2019 ble Regionalplan for massehåndtering på Jæren ferdigstilt og i 2017 ble Regionalplan for friluftsliv og naturforvaltning vedtatt. Prinsippene og retningslinjene i alle må kobles til denne temaplanen, likeså arbeidet som nå pågår med ny regional vannforvaltningsplan og oppdatering av tiltak for vannområdene.

Prinsipp om arealnøytralitet

Arealnøytralitet er et nytt begrep i arealforvaltningen og som vi mener Stavanger kommune har gode forutsetninger for å kunne følge opp. Vi mener at vi på lik linje med målet om å bli karbonnøytral, må ha mål om netto null tap av natur gjennom arealnøytralitet, det vil si økt gjenbruk og fortetting av arealer som allerede er utsatt for menneskelige inngrep. For å kunne måle arealnøytralitet, må det føres et arealregnskap som bl.a. bør inneholde følgende:

- Miljøstatus for hver enkelt naturtype
- Vurdering av naturtyper der det ikke skal være rom for mer utbygging eller andre arealendringer, som f.eks. i artsrike kulturlandskap
- Oversikt over behov for restaurering/kompensering
- Oversikt over behov for kartlegging

Bekkeåpning og restaurering

Flere av organisasjonene med i FNF Rogaland er opptatt av og engasjert i arbeid med restaurering og biotopforbedring av bekker og våtmark i Stavanger. Her kan vi nevne Møllebekken i Stavanger der NJFF Rogaland har bidratt med frivillige ressurser som en del av Sjøørrettprosjektet. Naturvernforbundet har flere prosjekt underveis inkl. restaurering av Vedemyrå på Tasta. Frivillig innsats over flere år har reddet myra, i med SABIMA og kommunen. Det er mange flere mulige kandidater i tillegg til de som Park- og veiavdelingen allerede har planer om. FNF organisasjonene vil gjerne foreslå og samarbeide om flere. *Natur- og friluftslivsorganisasjoner kan legges til som ekstern aktør under tiltak LB16.*

Vi takker for anledningen til å gi innspill til temaplanen, og vil følge det videre planarbeidet med stor interesse.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Rogaland

Emily Halvorsen
Koordinator

Kopi:
Stavanger kommune Park- og veiavdeling v. Aina Hovden Lunde
Rogaland Fylkeskommune